

Arbetsmarknadsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Svar på remiss: Kommuners medverkan i den statliga arbetsmarknadspolitiken - en analys av de rättsliga förutsättningarna (SOU 2020:41)

Remissvar

Umeå kommun ställer sig positiv till utredningens förslag om *förtydliganden kring kommunernas befogenheter* och förutsättningar att agera inom arbetsmarknadspolitiken då det ger en bred möjlighet att agera men utifrån lokala förutsättningar såsom den politiska inriktningen, organisatoriska förutsättningar, den lokala arbetsmarknadens behov – vilket är förenligt med det kommunala självstyret och frivillighet. Utredningen visar att kommunerna redan idag har lagligt stöd för att agera inom arbetsmarknadspolitiken område, såväl inom området "rusta" som inom området "matcha" utan behov av ändring i lag. Utredningen ger dock förslag som förtydligar befogenheterna och att kommunen har flertalet *möjligheter att både agera marknadsaktör samt kunna skriva samarbetsavtal* med staten vilket Umeå kommun ser som positivt.

Kommunens befogenheter och målgrupp för insatser

Utredningens förslag ses som positiva då stora möjligheter i befogenheter och få begränsningar finns kring kommunernas möjligheter att agera på det arbetsmarknadspolitiska området redan idag men förslagen förtydligar och underlättar agerandet. Förslagen möjliggör likafullt frivillighet för kommunerna att medverka vilket är centralt och förenligt med det kommunala självstyret. Umeå kommun anser att förslaget att sammanföra regleringarna kring kommunens befogenheter underlättar samt att förtydligandet om att kommunen får anordna aktiviteter för deltagare i arbetsmarknadspolitiska åtgärder på uppdrag av och med ersättning från Arbetsförmedlingen i konkurrens med andra leverantörer ses som positivt. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ser positivt på utredningens beskrivning av vilka målgrupper kommunernas insatser kan rikta sig till (både för insatser som rustar och matchar). Utredningen uttrycker dock att genom kommunernas socialpolitiska ansvar och erfarenhet så är fokus på rustande insatser för de personer som står längre ifrån arbetsmarknaden. Detta går i

linje med Umeå kommuns inriktning. Utredningen berör att den diskuterat behovet om att förtydliga kommunens befogenheter rörande att kommunerna ska kunna bistå arbetsgivare att finna arbetskraft men utredningen har inte lämnat förslag om det. Umeå kommun anser att det vore fördelaktigt att utreda detta vidare då kompetensförsörjningsfrågan rör sig över flera och i skärningspunkterna mellan politikområden såsom t.ex. näringsliv, arbetsmarknad, utbildning. Näringslivet uttrycker att kompetensförsörjningsfrågan i allra högsta grad är en tillväxtfråga vilket gör att det finns starka kopplingar till arbetsmarknadsfrågorna. Umeå kommun ser det som önskvärt att fortsätta utreda och ev. förtydliga kommunernas befogenheter när det gäller att bistå arbetsgivares behov av att hitta arbetskraft.

En tydlighet rörande kommunernas befogenheter på det arbetsmarknadspolitiska området är viktigt för att ha mandat att aktivt kunna genomföra insatser för arbetssökande som står långt ifrån arbetsmarknaden dvs. de grupper kommunen i samverkan med Försäkringskassan, Socialtjänst, Region Västerbotten och Arbetsförmedlingen idag jobbar för inom ramen för Samordningsförbundet Umeåregionen. Övergripande syftet är att minska försörjningsstöd och utanförskap, säkra tillgång till arbetskraft och öka skatteunderlaget. Förslagen gör det möjligt att samarbetsavtal med gemensamt syfte och mål kan slutas med Arbetsförmedlingen kring de områden av insatser och målgrupper som anses mest relevanta som inte täcks av annan leverantör och ingår inom ramen för kommunens befogenheter.

Former för kommunens deltagande i arbetsmarknadspolitiken

Umeå kommun har en tradition att formulera överenskommelser tillsammans med Arbetsförmedlingen utifrån t.ex. Samordningsförbundet Umeåregionen, Delegationen för unga och nyanlända till arbete och på integrationsområdet. Det finns en struktur för dialog och styrning av vilka och hur insatser genomförs mellan kommun och Arbetsförmedlingen liksom med andra involverade myndigheter. Formulerande av överenskommelser och samarbetsavtal möjliggör att asymmetriska maktförhållanden och eventuella målkonflikter kan hanteras och parterna kan ges tydliga mandat att agera för att ge stöd till personer att nyttja 100% av sin arbetsförmåga. Lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser och Samordningsförbundens roll uttrycks vagt i utredningen. Umeå kommun anser att denna lagstiftning är något underutnyttjad på riksnivå då Umeå kommun kan se nyttan och har erfarenheter av denna typ av strukturell samverkan. Exempelvis för att samordna individinsatser men framförallt strukturer och koordinering för samverkan mellan parterna som gemensamt ska utföra arbetsmarknadsinsatser eller kompletterande parallella insatser. Utifrån ovanstående ställer sig Umeå kommun sig positiva till förtydligandena som påvisar möjligheter om kommunens som aktör och part på det arbetsmarknadspolitiska området både som marknadsaktör och som part i

samarbetsavtal. Umeå kommun anser dock att överenskommelser eller avtal med tydligt formulerade syfte och mål är det som i störst utsträckning bör användas utifrån de utmaningar som finns när kommunen agerar som marknadsaktör. Varianterna av möjligheterna för samverkan ger i sin helhet en flexibilitet utifrån lokala förutsättningar och behov vilket ses som positivt samt att förtydligandena i förslagen kring hur detta kan hanteras underlättar. Umeå kommun ser förslag om möjlighet till ekonomisk ersättning för utförda kommunala arbetsmarknadspolitiska insatser som positivt men ser även en risk för att ersättningarna är kortsiktiga p.g.a. den stora rörligheten av satsningar inom det arbetsmarknadspolitiska området vilket försvårar planeringsförutsättningarna. Ekonomisk ersättning till kommunerna möjliggör en ökad likvärdighet mellan kommunerna att bidra på det arbetsmarknadspolitiska området då de lokala förutsättningarna mellan kommuner ser olika ut. Utredningens förslag möjliggör att fler aktörer (offentliga och privata) deltar på det arbetsmarknadspolitiska området. Umeå kommun poängterar dock att det är centralt att Arbetsförmedlingen behöver ha ett koordineringsansvar för dessa.

Umeå kommun ser det som positivt att en statlig myndighet (IFAU som förslaget ger) får till uppgift att följa upp det kommunala insatserna för evidens och kvalitetssäkring men ser möjligtvis en utmaning rörande uppföljningen i de fall den inte tar hänsyn till potentiella målkonflikter och kommuners och Arbetsförmedlingens ibland olikhet i incitament att ge insatser på det arbetsmarknadspolitiska området. Kommuner har förutom ett minskande försörjningsstöd, att ta tillvara på 100% av varje persons förmåga incitament som rör ett levande näringsliv, en växande stad och ett förbättrat skatteunderlag. Olikheter i incitament kan påverka vad som anses vara ett gott resultat. Umeå kommun ser positivt på förslaget om att kommunerna ska ges möjlighet till råd och stöd kring de rättsliga aspekterna att medverka som leverantör på det arbetsmarknadspolitiska området.

Umeå kommun agerar i en kontext som en kommun av flera i en funktionell arbetsmarknadsregion – Umeåregionen. Den funktionella arbetsmarknadsregionen är det faktiska geografiska området där möjligheten att möta arbetsmarknadsbehoven ger dess förutsättningar. Umeå kommun ser positivt på att utredningen lyfter frågan om vissa undantag rörande den kommunala lokaliseringsprincipen vid tillfällen då privat aktör ej kan leverera utifrån ovanstående beskrivning om funktionella arbetsmarknadsregioner. Det kan öka möjligheten till samverkan över kommungränserna.

Hans Lindberg
Kommunstyrelsens ordförande

Margaretha Alfredsson
stadsdirektör